

2017

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Federalno ministarstvo finansija/financija
Porezna uprava Federacije BiH

[LIČNI ODBITAK I POREZNA KARTICA]

Dokumenat kojim se dokazuje pravo za korištenje ličnog odbitka i uvećanja plaće po tom osnovu, odnosno umanjena osnovice za oporezivanje dohotka je porezna kartica.

Poreznu karticu izdaje Porezna uprava Federacije BiH na temelju podnesenog zahtjeva fizičkog lica.

Zahtjev za izdavanje porezne kartice i obrazac porezne kartice propisani su:

- Zakonom o porezu na dohodak ("Službene novine Federacije BiH", broj: 10/08, 9/10, 44/11, 7/13 i 65/13) i
- Pravilnikom o primjeni Zakona o porezu na dohodak ("Službene novine Federacije BiH", broj: 67/08, 4/10, 86/10, 10/11, 53/11, 20/12, 71/13, 90/13, 45/14, 52/16, 59/16 i 38/17)

Pored navedenih propisa, u vezi s poreznom karticom i načinom ostvarivanja ličnih odbitaka, posebno su važni i sljedeći pisani akti Federalnog ministarstva finansija:

- Uputstvo za prikupljanje zahtjeva za izdavanje poreznih kartica od strane poslodavaca kao i odgovarajuće dokumentacije nužne za utvrđivanje iznosa ličnog odbitka zaposlenika kod obračuna akontacija poreza na dohodak od nesamostalne djelatnosti, akt FMF – a, broj: 05/15-7712/08 od 3. decembra 2008. godine,
- Stav FMF – a broj: 05-15-Sl./09 od 07.04.2009. godine – Primjena odredbi Zakona o porezu na dohodak koje se odnose na visinu ličnog odbitka kod plaćanja alimentacije
- Stav FMF – a broj: 05 - 02 – 7461 - 8/09 od 19. 04. 2010.godine – Uslovi koje rezidentni obveznik poreza na dohodak treba da ispuni da bi stekao pravo na priznavanje uvećanog ličnog odbitka,

- Stav FMF – a broj: 05 - 02 – 7461 - 9/09 od 22. 04. 2010. godine o utvrđivanju poreznog perioda u skladu sa članom 8. Zakona o porezu na dohodak i uticaju istog na utvrđivanje godišnjeg iznosa ličnog odbitka.

PRAVO NA LIČNE ODBITKE

Na temelju člana 24. Zakona o porezu na dohodak, obveznici poreza na dohodak – rezidenti Federacije, imaju pravo na osnovni lični odbitak i lične odbitke po osnovu izdržavanja članova uže porodice i invalidnosti, tj. vlastite i/ili invalidnosti članova uže porodice koje izdržavaju, ukoliko su od Porezne uprave pribavili svoju poreznu karticu.

Rezidentnim poreznim obveznicima ukupan iznos ostvarenog dohotka umanjuje se za osnovni lični odbitak u visini od 3.600,00 KM za kalendarsku godinu (300,00 KM mjesečno).

Rezidentni porezni obveznici mogu koristiti i propisani koeficijent (faktor) lični odbitka za izdržavane članove uže porodice, kako slijedi:

- 0,5 za bračnog druga, kao i za bivšeg bračnog druga kojem plaća alimentaciju (150,00 KM mjesečno),
- 0,5 za prvo dijete (150,00 KM mjesečno),
- 0,7 za drugo dijete (210,00 KM mjesečno),
- 0,9 za treće i svako naredno dijete (270,00 KM mjesečno),
- 0,3 za drugog člana uže porodice (90,00 KM mjesečno),
- 0,3 za utvrđenu invalidnost poreznog obveznika i svakog člana uže porodice koje porezni obveznik izdržava (90,00 KM mjesečno).

Izdržavanim članovima uže porodice i izdržavanom djecom smatraju se fizička lica čiji dohodak i drugi prihodi koji se ne smatraju dohotkom u godini za koju se utvrđuje porez na dohodak ne prelaze iznos osnovnog ličnog odbitka.

Djecom se smatraju djeca koju roditelji, staratelji, usvojitelji, počimi i pomajke izdržavaju i djeca za koju roditelj plaća alimentaciju.

Drugim izdržavanim članovima uže porodice smatraju se roditelji poreznog obveznika i roditelji njegovog bračnog druga, te preci i potomci u pravoj liniji ukoliko žive u zajedničkom domaćinstvu s poreznim obveznikom.

Osim koeficijenta (faktora) iz porezne kartice, na visinu godišnjeg iznosa ličnog odbitka utiče i porezni period za koji je ukupan prijavljeni dohodak ostvaren.

Pravo na umanjenje godišnje porezne osnovice za iznos ličnog odbitka utvrđenog na osnovu porezne kartice za određeni porezni period imaju porezni obveznici – rezidenti Federacije koji su ostvarili oporezive dohotke za koje je propisana obaveza podnošenja godišnjeg izvještaja o ličnim primanjima zaposlenika (obrazac GIP – 1022) i/ili godišnje porezne prijave (obrazac GPD – 1051).

Obveznici poreza na dohodak – rezidenti Federacije imaju pravo i na druge lične odbitke propisane članom 24. stav (7) i (8) Zakona, ukoliko pribave odgovarajuću vjerodostojnu dokumentaciju, koju su, po isteku poreznog perioda, uz podnošenje godišnje porezne prijave, u obavezi da dostave Poreznoj upravi.

To se odnosi na mogućnost uvećanja ličnog odbitka, odnosno umanjenja osnovice za oporezivanje dohotka u određenom poreznom periodu po osnovu:

- Troškova koji padaju na teret poreznog obveznika, a odnose se na zdravstvene usluge, nabavku lijekova registriranih u Federaciji na osnovu recepta izdatog od OVLAŠTENE zdravstvene ustanove (ovo se ne odnosi na recepturu privatnih ordinacija, poliklinika i slično koje nemaju odgovarajuću ugovor s kantonalnim zavodom zdravstvenog osiguranja – op.a.) i nabavku ortopedskih pomagala i protetskih nadomjestaka u Federaciji, što uključuje i članove uže porodice koje porezni obveznik izdržava, pod uvjetom da ti troškovi nisu podmireni iz osnovnog ili dopunskog zdravstvenog osiguranja i ako nisu finansirani iz dobivenih donacija ili od poslodavca. Troškovi se priznaju na osnovu validne dokumentacije koju je izdala ovlaštena zdravstvena ustanova – bolnice, klinike, zavodi i druge. Ovo se ne odnosi na troškove za hirurške zahvate ili druge tretmane s ciljem poboljšanja estetskog izgleda;

- Plaćenog iznosa kamata na stambeni kredit koji je porezni obveznik uzeo zbog kupovine ili izgradnje stana kojim prvi put rješava stambeno pitanje svoje uže porodice, odnosno sebe.

REZIDENTNI OBVEZNICI POREZA NA DOHODAK

Shodno odredbi člana 2. Zakona o porezu na dohodak, obveznik poreza na dohodak je rezident i nerezident, kako slijedi:

- Rezident koji ostvaruje dohodak na teritoriji Federacije i izvan teritorije Federacije;
- Nerezident koji obavlja samostalnu djelatnost putem stalnog mjesta poslovanja na teritoriji Federacije;
- Nerezident koji obavlja nesamostalnu djelatnost na teritoriji Federacije;
- Nerezident koji ostvaruje prihod na teritoriji Federacije od pokretne i nepokretne imovine, autorskih prava, патената, licenci, ulaganja kapitala, ili bilo koje druge djelatnosti koja rezultira ostvarenjem prihoda koji je oporeziv prema navedenom zakonu.

Rezidentom Federacije BiH u smislu ovog Zakona smatra se fizičko lice:

- koje ima prebivalište na teritoriji Federacije;
- koje na teritoriji Federacije neprekidno ili s prekidima boravi 183 ili više dana u bilo kojem poreskom periodu;
- koje ima prebivalište u Federaciji, a po osnovu obavljanja nesamostalne djelatnosti van područja Federacije ostvaruje prihode iz federalnog budžeta i / ili budžeta Bosne i Hercegovine;
- Izuzetno, rezidentima Federacije smatraju se i fizička lica – povratnici koji su ostvarili povratak na područje Republike Srpske i/ili Brčko Distrikta kao i druga fizička lica koja imaju prebivalište na području Republike Srpske i/ili Brčko Distrikta a koja ostvaruju dohodak od nesamostalne djelatnosti kod poslodavaca koji imaju sjedište na području Federacije.

POREZNI PERIOD

Porez na dohodak utvrđuje se i plaća za kalendarsku godinu (u daljnjem tekstu: porezni period).

Porezni period može biti kraći od kalendarske godine u slučaju ako:

- 1) rezident u toku kalendarske godine postane nerezident ili obrnuto,
- 2) prema odredbama ovog Zakona, rezidentu postaje ili prestaje svojstvo poreznog obveznika.

U navedenim slučajevima prava iz Zakona računaju se u korist poreznog obveznika na pune mjesece.

Porezni obveznika dužan je predati poreznu prijavu za period za koji je bio porezni obveznik. Porez na dohodak utvrđuje se i obračunava za kalendarsku godinu, ali se na isti način obračunava dohodak i za kraći vremenski period.

POREZNA KARTICA

Porezna kartica (obrazac PK – 1002) je evidencija s podacima o ukupnom faktoru ličnog odbitka poreznog obveznika – rezidenta.

Pravo na umanjenje osnovice za obračun mjesečne akontacije poreza na dohodak zaposlenik stiče na osnovu svoje porezne kartice, koju je poslodavcu odnosno isplatiocu naknade za rad dostavio pri zasnivanju radnog odnosa.

Na lični zahtjev zaposlenika, poreznu karticu s utvrđenim faktorom njegovog ličnog odbitka, besplatno izdaje Porezna uprava Federacije BiH.

Poslodavac je poreznu karticu dužan da čuva sve dok se to lice (zaposlenik) nalazi kod njega u radnom odnosu.

Fizičko lice koje zasniva radni odnos s poslodavcem koji ima sjedište na području Federacije, kako bi ostvarilo pravo na lični odbitak prilikom utvrđivanja osnovice za obračun akontacije poreza na plaću, dužno je prije zasnivanja ili odmah po zasnivanju radnog odnosa Poreznoj upravi podnijeti popunjeni

pismeni zahtjev i odgovarajuću vjerodostojnu dokumentaciju o izdržavanim članovima uže porodice i/ili invaliditetu, na osnovu koje će Porezna uprava utvrditi ukupan faktor ličnog odbitka koji će iskazati u poreznoj kartici poreznog obveznika.

Na osnovu utvrđenog faktora poslodavac, kojem je zaposlenik dostavio svoju poreznu karticu, dužan je pri svakoj isplati oporezivih prihoda po osnovu nesamostalne djelatnosti poreznu osnovicu za obračun akontacije poreza na dohodak umanjiti za iznos ličnog odbitka koji se izračunava množenjem ukupnog faktora iz porezne kartice s mjesečnim iznosom osnovnog ličnog odbitka.

Poslodavac je dužan poreznu karticu zaposlenika čuvati do prestanka radnog odnosa. Pri raskidu radnog odnosa poslodavac je dužan zaposleniku predati poreznu karticu radi dostave iste novom poslodavcu, a foto-kopiju ili ovjereni prepis iste zadržati za svoje potrebe odnosno radi inspekcijskog nadzora.

Zaposlenik može imati samo jednu poreznu karticu, a ukoliko istovremeno ima više poslodavaca, zaposlenik može izabrati kojem će poslodavcu predati svoju poreznu karticu.

U slučaju otuđenja, gubitka, uništenja ili nestanka porezne kartice, nadležna ispostava Porezne uprave dužna je na zahtjev zaposlenika izdati novu poreznu karticu, s tim da se na poreznoj kartici mora označiti i ovjeriti da se radi o duplikatu porezne kartice.

Porezna uprava će po saznanju proglasiti nevažećim porezne kartice fizičkih lica koja su:

- a) umrla;
- b) prestala biti rezidenti Federacije,
- c) upućena na višegodišnje odsluženje zatvorske kazne.

Kada u toku ili po isteku poreznog perioda rezidentu prestane radni odnos kod poslodavca koji ima sjedište na području Federacije, od prvog dana u mjesecu koji slijedi nakon prestanka radnog odnosa to fizičko lice gubi pravo na daljnje korištenje prava na lične odbitke po osnovu porezne kartice.

Poslodavac kod kojeg je to lice bilo u radnom odnosu, dužan je o prestanku radnog odnosa tog lica obavijestiti Poreznu upravu u roku od 5 dana od dana prestanka radnog odnosa radi poništavanja porezne kartice.

Ukoliko je navedeno fizičko lice zasnovalo radni odnos kod drugog poslodavca, obavještava nadležnu organizacionu jedinicu Porezne uprave radi produženja porezne kartice odnosno nastavka korištenja prava na lični odbitak i evidentiranja podataka o novom poslodavcu.

Ako fizičko lice koje ima poreznu karticu u toku poreznog perioda prestane trajno sticati oporezive prihode, može se, ukoliko ispunjava uslove, u narednom poreznom periodu prijaviti kao izdržavano lice od strane člana uže porodice s kojim živi u zajedničkom domaćinstvu.

U tom slučaju porezni obveznik – rezident, koji prijavljuje to lice za izdržavanje, uz podnošenje Zahtjeva za izdavanje nove porezne kartice mora priložiti originalni primjerak porezne kartice lica koje prijavljuje za izdržavanje.

SADRŽAJ ZAHTJEVA ZA IZDAVANJE POREZNE KARTICE

Zahtjev za izdavanje porezne kartice rezidenti podnose na obrascu PK – 1001 s podacima o:

- 1) poreznom obvezniku,
- 2) poslodavcu,
- 3) osnovnom ličnom odbitku poreznog obveznika,
- 4) izdržavanom bračnom drugu,
- 5) izdržavanoj djeci,
- 6) ostalim izdržanim članovima uže porodice,
- 7) izdržanim licima za koja porezni obveznik plaća alimentaciju,
- 8) izdržanim članovima uže porodice s invaliditetom uključujući i poreznog obveznika,
- 9) ukupnom koeficijentu (faktoru) ličnog odbitka i periodu važenja istog, te
- 10) izjavu poreznog obveznika,
- 11) potpis poreznog obveznika (zaposlenika), potpis ovlaštenog lica kod poslodavca i datum podnošenja.

U polje 4) Zahtjeva za izdavanje porezne kartice ("JMBG") za rezidentnog poreznog obveznika unosi se trinaestocifreni jedinstveni matični broj, a za poreznog obveznika – stranca sa statusom rezidenta u ovo polje unosi se broj koji će dodijeliti Porezna uprava nakon registracije tog stranog lica.

Isto tako, za izdržavano lice – rezidente unosi se trinaestocifreni jedinstveni matični broj, a za izdržavana lica – strance unosi se broj koji će dodijeliti Porezna uprava nakon registracije tih stranih lica.

Porezna kartica (obrazac PK – 1002) sadrži podatke o:

- poreznom obvezniku (ime i prezime, JMB, datum rođenja, adresa prebivališta, i dr.),
- pojedinačnim i ukupnom faktoru ličnog odbitka shodno članu 24. stav (1) i (2) Zakona, kao i oznaka mjeseca od kojeg vrijedi podatak o ukupnom faktoru iskazanom u poreznoj kartici i
- potpis ovlaštenog službenika Porezne uprave, pečat i datum izdavanja porezne kartice.

UNOS PODATAKA U POREZNU KARTICU

Podatke u poreznu karticu unosi Porezna uprava. Pri utvrđivanju prava na lične odbitke u obzir se uzimaju posljednji uneseni podaci s tim da prethodno iskazani podatak načelno važi do kraja mjeseca koji prethodi mjesecu od kojeg važi sljedeći iskazani podatak.

Kod obračunavanja ličnih odbitaka za izdržavana lica započeti mjesec priznaje se kao puni mjesec za priznavanje ličnih odbitaka.

Utvrđivanje faktora ličnog odbitka i unos u poreznu karticu vrši se na osnovu odgovarajuće dokumentacije (vjenčani list, rodni list, dokaz o visini prihoda izdržavanog lica, dokaz o postojanju invaliditeta, uvjerenje o zajedničkom domaćinstvu i sl.).

Izmjene u porodičnom stanju koje utiču na smanjenje faktora ličnog odbitka odnosno na povećanje osnovice za obračun mjesečnih akontacija poreza, porezni obveznik je dužan prijaviti Poreznoj upravi u roku od 15 dana od dana nastanka izmjene.

Na zahtjev zaposlenika, poslodavac je dužan da mu privremeno preda poreznu karticu radi upisa promjene ličnih podataka i podataka o ličnom odbitku kod nadležne organizacione jedinice Porezne uprave.

Promjene na poreznoj kartici, Porezna uprava upisuje na osnovu podnesenog zahtjeva, priložene odgovarajuće vjerodostojne dokumentacije i ranije izdate porezne kartice, shodno sljedećoj proceduri:

- a) podneseni zahtjev obrađuje se elektronskim putem;
- b) opis promjena u vezi s novim koeficijentom ličnog odbitka unosi se u novu poreznu karticu;
- c) nadležna organizaciona jedinica Porezne uprave (ispostava) ponovo izdaje ovjerenu i potpisanu poreznu karticu sa svim elementima i periodima važenja ličnih odbitaka, zaključno s novom vrijednošću koeficijenta ličnog odbitka;

Na taj način izdata porezna kartica ima tretman originala, koji zaposlenik predaje poslodavcu radi ostvarivanja prava za umanjenje osnovice pri obračunu poreza na dohodak, a dotadašnja porezna kartica zadržava se u dosjeu poreznog obveznika.

Isti postupak kod promjene koeficijenta ličnog odbitka primjenjuje se i za lica koja obavljaju samostalnu djelatnost, kao i lica koja nemaju status zaposlenika, s tim da oni zadržavaju novu poreznu karticu kod sebe.

Porezna uprava može u toku poreznog perioda i bez prijave poreznog obveznika izmijeniti odnosno umanjiti faktor ličnog odbitka u poreznoj kartici ili istu poništiti, ako utvrdi da je faktor ličnog odbitka koji je iskazan u poreznoj kartici utvrđen na osnovu netačnih odnosno lažnih podataka.

Također, Porezna uprava je dužna o izvršenom ispravci faktora ličnog odbitka bez prijave poreznog obveznika obavijestiti zaposlenika i njegovog poslodavca i izdati nalog za ispravku odnosno obračun i uplatu razlike manje obračunatih mjesečnih akontacija poreza na dohodak, s obavezom obračuna i uplate zatezних kamata za isti period.